

Nuoret ja nikotiini: ehkäisy, puuttuminen ja tuki perusopetuksessa, toisella asteella ja nuorisopalveluissa

Satu-Maarit Hilden
Salon kaupunki,
ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön
koordinaattori

V-S:n vapeverkosto:Kartoitus ja tarveanalyysi V-S:n koulujen rehtoreille 12/2024

- Kyselyllä haluttiin selvittää, miten uudet nikotiinituotteet näkyvät koulujen arjessa ja mitä keinoja koulut ovat löytäneet nikotiinituotteiden käytön ehkäisemiseksi ja käyttöön puuttumiseksi.
- Rehtorien terveiset olivat selvät: toivottiin mm. yhtenäistä toimintamallia nikotiinituotteiden käyttöön puuttumiseksi.
- Varhan tuottama raportti kyselystä:
[Varhan raportti 03/2025 kyselyn tuloksista](#)
- Kyselyn tulokset, avoimet vastaukset ja rehtorien toiveet huomioitiin tulevien puuttumismallien suunnittelussa

Prosessin vaiheet

Suunnittelu

- Työryhmään kutsu talvella 2025
- Ensimmäinen tapaaminen 03/2025

Toiminta

- Tapaamisia kolme kertaa kevään kuluessa
- Työstöä tapaamisten välissä

Viimeistely ja implementointi

- Ohjausryhmän mukaan kutsuminen (kaksi tapaamista) ja mallin viimeistely
- Salo-mallin käyttöönotto 08-09/2025

Arviointi
12/2025

Etunimi Sukunimi

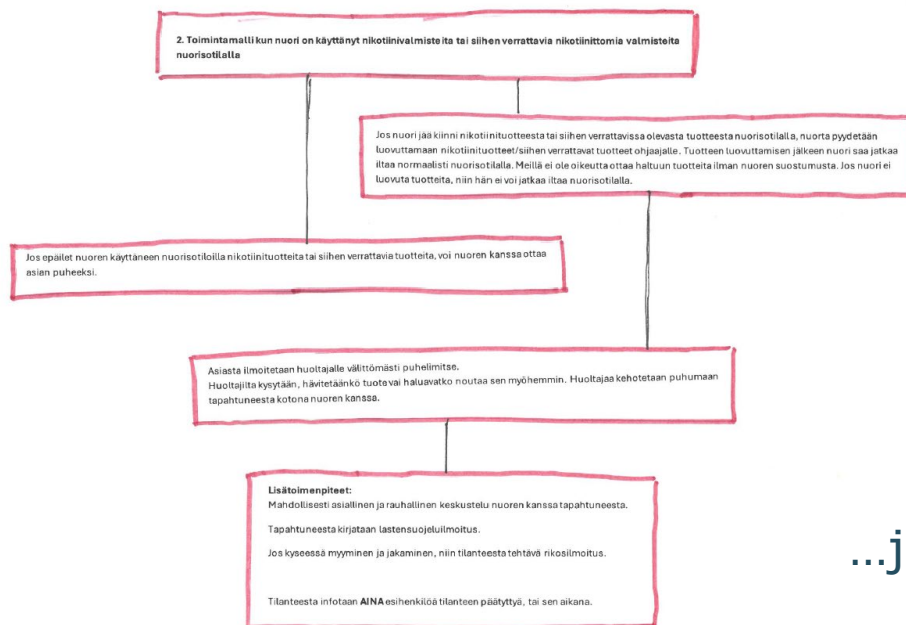
12.11.2025

www.salo.fi

Työryhmä

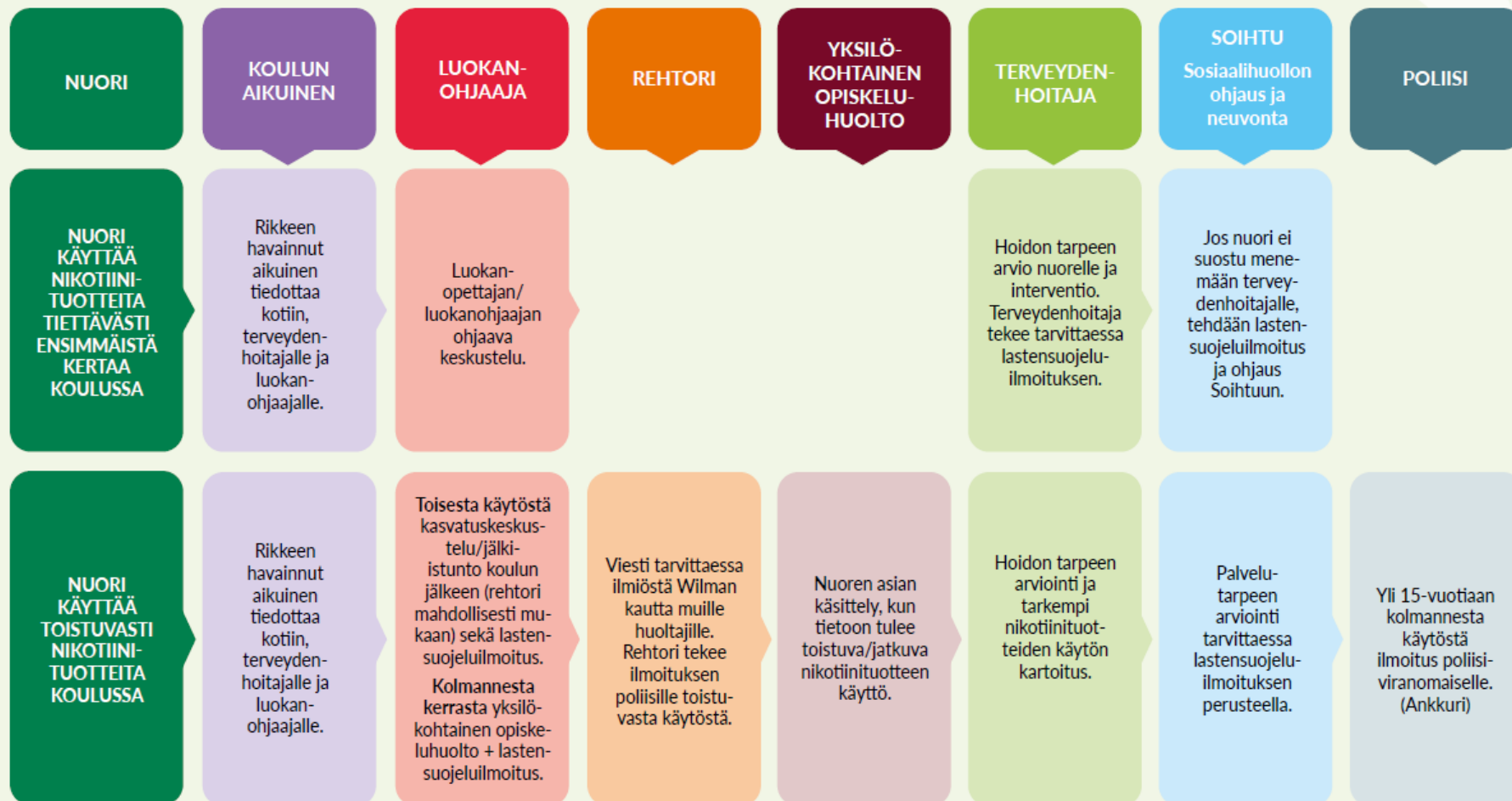
- Satu-Maarit Hildén, ept- ja mte-**koordinaattori**
- Juhani Metsäpelto, **yläkoulun rehtori**
- Pasi Björk, **alakoulun rehtori**
- Arttu Karhulahti, **lukion apulaisrehtori**
- Heidi Haltsonen, **nuorisotyöntekijä**
- Anni Partanen, **nuorisotyöntekijä**
- Antti Vuoristo, **lukion kuraattori, Varha**
- Jenni Vaskelainen, **terveyden edistämisen asiantuntija, LSSY**
- Nico Wigren, **diakoni, Salon seurakunta**
- Pirjo Parviainen, **palvelupäällikkö, Varha**
- Niina Jalo, **erityisasiantuntija, Varha**
- Johanna Nikkinen, **johtava sosiaalityöntekijä Soihtu, Varha**
- Ohjausryhmä: Niina Jalo, Reetta Vainio, **poliisikoordinaattori, Lounais-Suomen poliisi**

Mistä lähdettiin...

...ja mihin päädyttiin →

Perusopetuksen toimintamalli nikotiinituotteiden käytön ensitilanteessa ja jatkuvan käytön ilmetessä

Jos koulussa nuorella havaitaan minkä tahansa päihteen luovuttamista tai myymistä toiselle oppilaalle, tehdään aina rikosilmoitus.

Asiakasohjaus Soihtu palveluohjaus ark. klo 9-15
puh. 02 313 9494.

Huolen puheeksioton ja puuttumisen malli nuoren nikotiinin käyttöön, päihteiden käyttöön ja rahapelaamiseen

NUORI

HUOLEN
HAVAINNUT
KOULUN
AIKUISEN

TERVEYDEN-
HOITAJA

KURAATTORI

SOIHTU
Sosiaalihuollon
ohjaus ja
neuvonta

YKSILÖ-
KOHTAINEN
OPISKELU-
HUOLTO

NUOREN
PÄIHITEIDEN
KÄYTÖSTÄ
TAI RAHA-
PELAAMISESTA
HERÄÄ HUOLI

Huolesta
ilmoitetaan
nuorelle, luokan-
ohjaajalle ja
huoltajalle.
Ohjataan tervey-
denhoitajalle
hoidon tarpeen
arvioon ja/tai
kuraattorille tuki-
keskustelu-
käynneille.

Hoidon
tarpeen
arviointi.

Tukikeskustelut
kuraattorin
kanssa.

Tehdään lasten-
suojausilmoitus,
jos käy ilmi
muutakin huolta
lapsen tai nuoren
käyttäytymisestä.

Kutsutaan
koolle tarvit-
taessa lapsen
tai nuoren
asioissa.

Toisen asteen toimintamalli nikotiinituotteiden käytön ensitilanteessa ja jatkuvan käytön ilmetessä alle 18-vuotiailla

NUORI

KOULUN
AIKUINEN

RYHMÄN-
OHJAAJA

YKSILÖ-
KOHTAINEN
OPISKELU-
HUOLTO

REHTORI

TERVEYDEN-
HOITAJA

SOIHTU
Sosiaalihuollon
ohjaus ja
neuvonta

POLIISI

NUORI
KÄYTTÄÄ
NIKOTIINI-
TUOTTEITA
TIETÄVÄSTI
ENSIMMÄISTÄ
KERTAA
KOULUSSA

Rikkeen havainnut aikuinen ilmoittaa kotiin ja terveydenhoitajalle. Kirjaa tapahtuman Wilmaan tai ilmoittaa ryhmänohjaajalle.

Ryhmänohjaaja kontakti nuoren ja tarjoaa koulun apua nikotiinin käytön vähentämiseksi ja lopettamiseksi.

Hoidon tarpeen arvio nuorelle ja interventio. Terveystieteiden opettaja tekee tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen. Kerrotaan vanhemmille lastensuojeluilmoituksesta, jos sellainen tehdään.

Jos nuori ei suostu menemään terveydenhoitajalle, tehdään lastensuojeluilmoitus ja ohjaus Soihtuun.

NUORI
KÄYTTÄÄ
TOISTUVASTI
NIKOTIINI-
TUOTTEITA
KOULUSSA

Rikkeen havainnut aikuinen ilmoittaa kotiin ja terveydenhoitajalle. Kirjaa tapahtuneen Wilmaan.

Tehdään lastensuojeluilmoitus. Tarjotaan opiskelijalle yksilökohtaisen opiskeluhoito-ryhmän tukea.

Kutsutaan koolle nuoren toiveesta.

Viesti tarvittaessa ilmiöstä Wilman kautta muille huoltajille. Rehtori tekee ilmoituksen poliisille toistuvasta käytöstä.

Hoidon tarpeen arviointi ja tarkempi nikotiinituotteiden käytön kartoitus.

Palvelutarpeen arviointi tarvittaessa lastensuojeluilmoituksen perusteella.

Kolmannesta käytöstä ilmoitus poliisiviranomaiselle (Ankkuri).

Nuorisotilojen huolen, nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön puuttumismalli

NUORI

OHJAAJA

HUOLTAJA

SOIHTU / SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS

TERVEYDENHUOLTO

HUOLI NUOREN MAHDOLLISET NIKOTIINITUOTTEEN KÄYTÖSTÄ ON HERÄNNYT

Ohjaaja ottaa asian puheeksi nuoren kanssa ja käy keskustelua asiasta.

NUORI KÄYTTÄÄ NIKOTIINITUOTETTA TAI SIIHEN RINNASTETTAVAA TUOTETTA

Nuori luovuttaa tuotteen ohjaajalle ja voi jatkaa iltaa nuorisotilalla. Jos nuori ei luovuta tuotetta, hän ei voi jatkaa oileilua nuorisotilalla. Nuoren kanssa käydään keskustelu tapahtuneesta.

Nuoren kotiin ilmoitetaan nikotiinituotteen käytöstä ja kerrotaan lastensuojeluilmoituksesta. Ohjataan varaamaan koulun terveydenhoitajalle aika.

Tehdään lastensuojeluilmoitus.

HUOLI NUOREN MAHDOLLISET PÄIHTYMYSTILASTA

Ohjaaja soittaa kotiin ja pyytää huoltajan paikalle. Nuori ohjataan mahdollisuuksien mukaan rauhalliseen tilaan odottamaan.

Huoltaja hakee nuoren kotiin. Ohjataan varaamaan koulun terveydenhoitajalle aika.

Tehdään lastensuojeluilmoitus. Jos huoltajia ei tavoiteta, otetaan yhteys sosiaalipäivystykseen p. 02 2626 003.

NUORI ON PÄIHTYNEENÄ NUORISOTILALLA

Ohjaaja soittaa kotiin ja pyytää huoltajan paikalle. Nuori ohjataan mahdollisuuksien mukaan rauhalliseen tilaan odottamaan kahden aikuisen seurassa.

Huoltaja hakee nuoren kotiin tai vie nuoren hoitoon. Ohjataan varaamaan koulun terveydenhoitajalle aika.

Tehdään lastensuojeluilmoitus. Jos huoltajia ei tavoiteta, otetaan yhteys sosiaalipäivystykseen p. 02 2626 003.

Jos nuori on aggressiivinen tai huonokuntoinen, soitetaan 112 arvioimaan tilanne ja kuljettamaan jatkohoitoon.

Nuorten retkillä tai leirillä toteutettava huolen, nikotiinituotteiden ja päihteiden käytön puuttumismalli

NUORI

OHJAAJA

HUOLTAJA

SOIHTU / SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS

TERVEYDENHUOLTO

**HUOLI NUOREN
MAHDOLLISET NIKOTIINI-
TUOTTEEN KÄYTÖSTÄ ON
HERÄNNYT**

Ohjaaja ottaa asian
puheeksi nuoren kanssa ja
käy keskustelua asiasta.

**NUORI KÄYTTÄÄ
NIKOTIINITUOTETTA TAI
SIIHEN RINNASTETTAVAA
TUOTETTA**

Nuori luovuttaa tuotteen
ohjaajalle ja voi jatkaa retkeä
tai leiriä. Jos nuori ei luovuta
tuotetta ohjaajalle, nuori ei voi
jatkaa leirillä. Retki voi jatkua
normaalisti.
Soitto tapahtuneesta huoltajalle
ja kerrotaan lastensuojelu-
ilmoituksesta.

Huoltaja hakee nuoren
kotiin leiriltä, jos nuori ei
luovuta nikotiinituotteita
pois.
Ohjataan varaamaan koulun
terveydenhoitajalle aika.

Tehdään
lastensuojeluilmoitus.

**HUOLI NUOREN
PÄIHTYMYSTILASTA**

Ohjaaja soittaa kotiin ja pyytää
huoltajan paikalle. Nuori ohjataan
mahdollisuuksien mukaan rauhalli-
seen tilaan odottamaan.

Huoltaja hakee nuoren
kotiin leiriltä tai retkeltä.
Ohjataan varaamaan koulun
terveydenhoitajalle aika.

Tehdään lastensuojeluilmoitus.
Jos huoltajia ei tavoiteta,
otetaan yhteys sosiaali-
päivystykseen
p. 02 2626 003.

**NUORI ON PÄIHTYNEENÄ
LEIRILLÄ TAI RETKELLÄ**

Ohjaaja soittaa kotiin ja pyytää
huoltajan paikalle. Nuori ohjataan
mahdollisuuksien mukaan rauhal-
liseen tilaan odottamaan kahden
aikuisen seurassa.

Huoltaja hakee nuoren ko-
tiin tai vie nuoren hoitoon.
Ohjataan varaamaan koulun
terveydenhoitajalle aika.

Tehdään lastensuojeluilmoitus.
Jos huoltajia ei tavoiteta,
otetaan yhteys sosiaali-
päivystykseen
p. 02 2626 003.

Jos nuori on aggressiivinen
tai huonokuntoinen,
soitetaan 112 arvioimaan
tilanne ja kuljettamaan
jatkohoitoon.

Toimintamallista tiedottaminen

1. Sähköiset viestintäkanavat

- **Wilma**
 - Lapset ja nuoret
 - Huoltajat
- **Teams / Sähköinen materiaalipaketti**
 - Henkilöstö (opettajat ja muut koulun aikuiset):
→ Teams-nauhoite (15 min) + valmis materiaalipaketti oppilaille mallin jalkauttamiseen "*syyslomaan mennessä*"
- **Blogi ja sosiaalinen media**
 - Hyvinvointiblogi (salofin/hyvinvointiblogi)
 - Kaupungin somekanavat

2. Paikan päällä tapahtuva viestintä ja jalkautuminen

- **Nuorisopalvelut**
 - Jalkautuminen paikan päälle
- **Varhaiskasvatus / opiskeluhoito**
 - Jalkautuminen terveydenhoitajien ja *Soihdun* kokoukseen
- **Seurakunta**
 - Mallin käyttöönotto omilla leireillä ja retkillä

3. Julkinen viestintä ja näkyvyys

- **Lehdistö**
 - Lehdistötiedote
- **Koulut ja varhaiskasvatusympäristöt**
 - Kieltokyltit kouluille ja varhaiskasvatukselle

4. Verkostoyhteistyö

- Alueellinen kuntaverkosto
 - Mallin mahdollistaminen muille kunnille

Kiitos!